

Mindre lekser! på Hånes

Thomas Dyrdaahl, rektor

På Hånes skoleenhet er det **Mindre lekser!** for alle. Det skal gi elevene både bedre hverdag og bedre læring. Her prøver vi å gi en forklaring og svare ut de fleste av de spørsmålene som vi tror mange vil stille om **Mindre lekser!**

Hvorfor har vi **Mindre lekser!**?

Mange elever har brukt mye tid på lekser – uten at vi kan si at det fører til mer læring. Lekser fører til konflikter mellom foreldre og barn, og i mange familier er det mer enn nok aktiviteter utenom leksene. I tillegg gjør den nye læreplanen at vi jobber på en annen måte på skolen. Forståelse og dybdelæring er viktigere, mens overflatelæring og øving får mindre plass. Derfor kan vi si at **Mindre lekser!** skal gi bedre hverdag og bedre læring.

Er det **Mindre lekser!** eller er det leksefri?

Vi beholder noen få lekser. Først og fremst vil vi gi leselekser, for øving er med på å gjøre barna til bedre lesere. Så vil vi gi noen få øvelekser. Gangetabellen er et godt eksempel. Men elevene vil ikke få slike øvelekser hver uke. Så er det en tredje type lekse som kan dukke opp, og det er skolearbeid som er så engasjerende at det bare må fortsette hjemme. Det kan være at en klasse holder på med et prosjekt som de gjerne vil fortsette med hjemme, og det kan være oppgaver i forbindelse med et prosjekt som er lettest å gjøre hjemme. Hvis du skal intervju besteforeldre om gamle dager, er det ofte best å gjøre det utenom skoletid.

Først kalte vi det leksefri, men vi fant ut at det ville være misvisende all den stund vi faktisk gir noen lekser. Derfor kaller vi det **Mindre lekser!** – med utropstegn fordi det er både insisterende og gjelder alle.

Er **Mindre lekser!** et forskningsprosjekt?

Burde vi ikke spørre om samtykke? **Mindre lekser!** er ikke et forskningsprosjekt. Det er et helt vanlig utviklingsprosjekt, godt innenfor hva skolen kan bestemme selv.

Hvordan har prosessen vært frem mot **Mindre lekser!**?

Det startet med et vedtak i Kristiansand kommunestyre om at skoler kunne prøve ut hjemmeleksefri skole med unntak av leselekser. Kommunestyret vedtok at det var opp til skolens ledelse og samarbeidsutvalg (SU) å bestemme om skolen skulle bli «hjemmeleksefri».

Så har det vært en prosess i det pedagogiske personalet. **Mindre lekser!** er forankret i personalet, og vi har sett på kompensatoriske tiltak.

Gjennom SU har både foreldrene (FAU) og elevene i elevrådet vært involvert i prosessen. De ulike gruppene ved skolen har uttalt seg, og det var enighet i SU om at skolen skal prøve ut **Mindre lekser!** i år.

Er **Mindre lekser!** et politisk prosjekt?

Tja, hvis politikk er alt politikere interesserer seg for, så er jo skole og lekser politisk. Dette startet jo med et vedtak i kommunestyret, og lekser er stadig vekk noe politikere mener noe om. For eksempel skriver NRK at det skal stå noe om lekser i den nye opplæringsloven: <https://www.nrk.no/sorlandet/regjeringen-vil-lovfeste-lekser-i-skolen-1.15629395> Men dette er ikke et politisk prosjekt. **Mindre lekser!** står seg faglig.

Hvor lenge skal Hånes ha **Mindre lekser!**? Er det for alltid?

Vi prøver ut ett år, så evaluerer vi før sommeren. Da blir lærernes og elevenes stemmer viktigst, men dette blir sak i SU, og helt sikkert også en sak i FAU.

Er **Mindre lekser!** koblet til annen forskning?

Det er altså ikke et forskningsprosjekt, men UiA inviterte foresatte ved Hånes til å være med i en undersøkelse om foreldre og lekser i februar/mars. Den undersøkelsen er avsluttet nå. Det forskningsprosjektet skrev vi om her: <https://www.minskole.no/haanes/artikkel/329514>

Lekser har positiv effekt – hvordan skal skolen kompensere for det?

En av de som har forsket mest på lekser, Cooper, har funnet flere fenomener som er koblet til lekser. Effekten av disse er usikker. Vi vet ikke hva effekten av punktene under er, vi vet bare at dette er fenomener som kan være til stede. Derfor kaller vi det potensielle positive effekter:

- Bedre prestasjoner og læring
- Forsterkning av faktakunnskap
- Økt forståelse
- Mer kritisk tenkning og bedre begrepsforståelse; større selvstendighet
- Mer læring i fritiden
- Mer positiv holdning til skolen
- Bedre studievaner, ferdigheter og organisering av tid
- Bevissthet om sammenheng mellom skole og hjem

Det blir viktig for oss å være bevisst disse potensielle positive effektene. For eksempel kan lekser føre til at hjemmene er bedre informert om hva vi driver med på skolen. Så da må vi på skolen finne ut av hvordan vi kan gi denne informasjonen på en annen måte.

Bra at dere slutter med lekser – lekser fører vel bare til krangel og ulikheter?

Om lekser ikke virker, vet vi heller ikke sikkert. Lekseforskeren Cooper har funnet potensielle negative effekter også:

- Mindre interesse for skolearbeid
- Fysisk og emosjonell utmattelse
- Mindre tid til fritid og sosiale aktiviteter
- Konflikter med foreldre, opplevelse av press med hensyn til resultater
- Risiko for juks og kopiering
- Forvirring når det gjelder teknikker
- Økte forskjeller mellom elevgrupper

Ok, så det er argumenter for og imot. Hvorfor har dere konkludert med at det bør være *Mindre lekser!*?

Utdanningsdirektoratet (UDIR) presenterer en litteraturgjennomgang av lekser: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/hva-sier-forskningen-om-lekser/>. Som med Coopers punkter (UDIR viser også til Cooper) spriker forskningen. Det er ikke forsket veldig mye på lekser, og Hattie (2014) har lekser laaangt ned på listen over tiltak i skolen rangert etter læringseffekt. Et problem med lekseforskning er at forskningen er gjort på mange forskjellige aldersgrupper, og det er ingen som sier at deres funn gjelder alle. Arbeidsvaner, for å ta et eksempel, vil antakelig gjelde for noen. Det er ikke slik at alle vil få bedre arbeidsvaner av lekser. Det vil bare gjelde noen, og mest sannsynlig vil det gjelde et mindretall.

Østrem (2021) har skrevet en bok om lekser med gjennomgang av lekseforskningen, og hun konkluderer med at det er vanskelig å trekke slutninger om hvilken betydning lekser har for elevenes prestasjoner på bakgrunn av den forskningen som fins. Når det gjelder noen av rådene til lekseforskerne, finner hun ikke støtte i empirien deres. I stedet mistenker hun at også kjente forskere gir lekseråd på bakgrunn av synsing og spekulasjoner.

Derfor har vi havnet på at vi prøver ut *Mindre lekser!*. Det er mye som tyder på at *Mindre lekser!* vil være positivt, men vi er ikke sikrere enn at vi i første omgang i prøver ut ett år, og så er det evaluering.

Hva med leksehjelp? Blir det slutt på leksehjelp?

Leksehjelp er lovpålagt, så det kan vi ikke slutte med. Men i stedet for vanlig leksehjelp vil vi tilby kurs som kan støtte opp under læring, for eksempel i lesing eller sosial kompetanse. Vi har ikke helt funnet ut hva vi landet på ennå. Kursene vil bli satt opp etter høstferien, og de som ville fått tilbud om leksehjelp, vil få tilbud om plass på disse kursene.

Kilder og lenker

UDIR om lekser: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/hva-sier-forskningen-om-lekser/>

Østrem, Sissel (2021). Lekser. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Hattie, John og Yates, Gregory (2014). Synlig læring – Hvordan vi lærer. Oslo: Cappelen Damm Akademisk